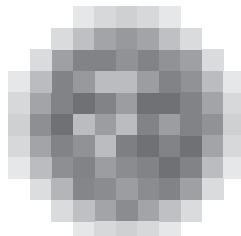

Ochrana soukromí ve školní výuce

RNDr. Igor Němec,
předseda Úřadu pro
ochranu osobních údajů

úřad pro ochranu
osobních údajů
the office for personal
data protection

V době moderních technologií a při zrychlujícím se tempu civilizačního vývoje se jako stále naléhavější ukazuje ochrana základních lidských práv, mezi něž patří právo na soukromí. Porušování soukromí a práva na ochranu osobních údajů je často vedeno nepřiměřenou snahou zajistit si práva jiná, někdy je i důsledkem volné aplikace právních předpisů, které jsou u nás pro ochranu osobních údajů závazné. Nejinak je tomu bohužel ve školách.

Ochrana soukromí ve školách je – dalo by se říci – dlouhodobě předmětem zvýšeného zájmu naší kontrolní činnosti. Jedním ze závažných nešvarů současnosti, který se nevyhnul ani jim, je **nepromyšlené, mnohdy neoprávněné, používání kamerových systémů**. Nejen kvůli stále přicházejícím žádostem o registraci kamerových a jiných sledovacích systémů ve školách považují tuto problematiku za mimořádně citlivou. Zkratkovitě úvahy typu „**když jsou tyto technologie dostupné, proč je nevyužít**“ totiž nezohledňují, jak může negativně ovlivnit vývoj dětí a studentů to, že se budou ve školách trvale pohybovat pod dozorem kamer.

Školy jsou často při uvažování o instalaci kamerového systému motivovány snahou zajistit bezpečnost a zdraví žáků a zaměstnanců a možností sledovat a dokumentovat nevhodné chování žáků. **Argument, že kamera zabrání ve školách šikaně, zásadně odmítám. Agresivní a jinak společensky nepřijatelné chování se jen přesune jinam.** Při pomyslení, že by se snad kamery při snaze potlačit šikanu měly ve školách instalovat i na pánské toalety, je mi zřejmé, kam tyto úvahy vedou. Existuje nepochybně řada jiných možností, jak případným konfliktům mezi žáky zabránit. Navíc není výjimkou, že **školy při registraci kamerových systémů argumentují snahou zabránit šikaně, aniž by nějaký případ šikany byl vůbec zaznamenán.**

Častým motivem pro instalaci kamerových systémů bývá také snaha zajistit ochranu majetku školy. Také

v tomto případě je třeba důkladně zvážit přiměřenost zásahu do soukromí žáků a pedagogů. Při snaze zabránit vandalům v poškozování fasády školní budovy pochopitelně nelze přijmout za zpracování osobních údajů pro stanovený účel např. instalaci dalších kamer na školní chodby, kam chodí děti během přestávky svačit.

V každém případě by k využití kamerového sledování dětí mělo být přístupováno pouze tehdy, neexistuje-li jiný prostředek zasahující méně do soukromí dětí, ale i zaměstnanců školy. Určitě doporučuji, aby rozhodnutí o instalaci kamer předcházela diskuze za účasti zaměstnanců, pedagogů, dětí a jejich rodičů, která by se zaměřila na řešení otázky nezbytnosti takového opatření. **Informovat předem o svém záměru žáky, studenty a jejich rodiče je nezbytné.**

Oblastí, na kterou se již dlouhodobě zaměřujeme, je vedle dozorové činnosti také **vzdělávání žáků a pedagogů v oblasti ochrany osobních údajů**. V minulých letech jsme úspěšně vytvořili a realizovali seminář „**Ochrana osobních údajů ve vzdělávání**“ akreditovaný Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, v jehož rámci naši odborníci připravovali pedagogy ze základních a středních škol na témata z oblasti ochrany osobních údajů. Během tří let jsme uskutečnili celkem deset seminářů a proškolili více než 200 zájemců. Seminář se těšil opravdovému zájmu.

Seznamování s problematikou ochrany soukromí, jakožto základního lidského práva garantovaného Listinou

základních práv a svobod, a s problematikou ochrany osobních údajů **by se mělo stát integrální součástí výchovy dětí a mládeže.** Zábavnou formou – v rámci každoročně vyhlašované soutěže „**Moje soukromí! Nekoukat, nešťourat!**„ – se k tomu také snažíme přispět. V loňském roce jsme pro děti od 7 do 10 let připravili ve spolupráci s knihovnami po celé České republice soutěž v bezpečném a pohotovém používání internetu prostřednictvím animované počítačové hry, kterou vytvořila Rada Evropy a na jejíž české verzi jsme se podíleli. Vítězku jsme v červnu vyhlásili v rámci dne Českého rozhlasu na Mezinárodním festivalu filmů pro děti a mládež ve Zlíně.

Byl bych rád, kdyby se podařilo **dostat ochranu soukromí do školní výuky.** V současné době, kdy **na sociálních sítích hrozí nepoučeným teenagerům značná rizika z hlediska narušení jejich soukromí** a kdy jsou známy případy s tragickými konci, je s podivem, jak málo informací děti na školách dostanou. **Je naším záměrem, aby se děti ve školách v rámci informačních technologií, nebo ještě lépe v rámci mediální výchovy, dozvěděly, jak se chovat bezpečně ve virtuálním světě.** Budeme spolupracovat se školami a také s ministerstvem školství s cílem, aby tato

navýsost praktická a užitečná **problematika byla včleněna do vzdělávacích programů.**

Mohu také prozradit, že v současné době spolupracujeme s odborníky z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy na připravované **publikaci pro učitele základních (ale i středních) škol,** výchovné poradce a metodiky prevence rizikového chování o problematice pedagogické a psychologické diagnostiky. Samostatná část obsáhlé publikace bude věnována otázkám, na něž v praxi nejen pedagogové, ale i psychologové každodenně narážejí – jaká platí z hlediska zákona o ochraně osobních údajů pravidla při shromažďování informací o žácích zjištěných při diagnostice, k získávání jakých dat potřebuje učitel (škola) souhlas rodičů, komu může učitel osobní údaje žáků sdělit apod.

Věřím, že se podaří **vytvořit pro učitele přehledné vodítko, jak při nejrůznějších situacích postupovat tak, aby při dosahování pedagogických cílů dbali na ochranu soukromí žáků a aby ředitelé škol např. věděli, zda potřebují souhlas rodičů, když škola rozhodne o absolvování testů soukromé vzdělávací společnosti.**

II

KNIŽNÍ TIP

Vnitřní předpisy, směrnice a řády ve školství

Jan Mikáč / Monika Puškinová

Účelem publikace je dát řediteli příspěvkové organizace do ruky **jednoduchou, srozumitelnou a účelnou pomůcku pro řízení, prohloubit jeho právní vědomí a snížit rizika,** která provázejí výkon jeho funkce. K problematice tvorby směrnic příspěvkových organizací přistupuje odlišným způsobem než ostatní známé texty. Klade důraz na **jednoduché, srozumitelné podání,** nechce promlouvat nesrozumitelnou „právníčinou“. Nabízí nejrůznější **vzory směrnic a vnitřních předpisů,** a navíc vždy zdůvodňuje, proč by je měla škola nebo školské zařízení vydat. Uvádí, jaké **právní předpisy** nařizují nebo předpokládají existenci takových směrnic, jaké jsou **výhody** jejich vytvoření, popisuje **rizika** hrozící při jejich nedoložení kontrolním orgánům. Rozebírá smysl jednotlivých formulací. Na konkrétních **příkladech z praxe** uvádí nejčastější pochybení vedoucích pracovníků škol při sestavování směrnic jako základních pravidel určujících chod organizace. Dále uvádí **změny právních předpisů** v posledních letech a popisuje, jak ovlivnily podobu směrnic.

Cena 295 Kč, stran 240, vazba brožovaná

Závazná objednávka

Objednávám ks publikace **Vnitřní předpisy, směrnice a řády ve školství**
 Název organizace. Jméno a příjmení.
 Ulice č. p.
 Město. PSČ.
 Telefon. Fax e-mail.
 IČ. DIČ.
 Datum Razítko, podpis.

Objednávku zašlete na adresu: Wolters Kluwer ČR, a. s., U Nákladového nádraží 6, 130 00 Praha 3, tel.: 246 040 400, fax: 246 040 401, email: knihy@wkcr.cz. Veškeré naše publikace jsou zasílány poštou společně s fakturou, při objednávkách knižních titulů v hodnotě 1 000 Kč a výše Vám není účtováno poštovné. Objednávku lze snadno provést i na naší internetové adrese www.wkcr.cz Knihy můžete osobně zakoupit také na adrese nakladatelství, každý všední den v době od 7.30 do 17.30 hodin. Při osobním odběru Vám bude poskytnuta sleva 15 %.